

برخی مثالهای نقض در وابستگی منفی

محمد امینی^۱ - حمید رضا نیلی ثانی^۲ - مهدیس آزاد بخش^۳
۱- گروه ریاضی دانشگاه سیستان و بلوچستان ، ۲- گروه آمار دانشگاه بیرجند

amini@math.usb.ac.ir

nilisani@yahoo.com

ma_azadbakhsh@yahoo.com

چکیده

در این مقاله برخی مثال های نقض را ارائه می دهیم که نشان می دهند ، بعضی از مفاهیم وابستگی به طور اکید از مفاهیم دیگر قوی تر هستند . علاوه بر این مفاهیم جدیدی از وابستگی منفی که در سال های اخیر مورد توجه بسیاری از آماردانان قرار گرفته است را معرفی می نماییم . در ادامه ارتباط این مفاهیم از وابستگی با مفاهیم قبلی بررسی می شود .

کلمات کلیدی :

وابستگی منفی^۱ - ارتباط منفی^۲ - وابستگی زبر جمعی منفی^۳ - وابستگی منفی خطی^۴ .

۱ - مقدمه

مفاهیم متعددی از وابستگی تصادفی در چهل سال گذشته معرفی شده و تحقیقات بسیاری در این زمینه انجام شده است . برخی از این مفاهیم مفاهیم دیگر را ایجاب می کنند . چون تمام مفاهیم وابستگی ، موارد کاربرد متعددی در آمار دارند ، بنابراین ، دانش ارتباط بین این مفاهیم موضوع مورد توجه بسیاری از آماردانان می باشد . بسیاری از روابط بین مفاهیم وابستگی توسط آماردانان مطالعه شده است . ([۲], [۳], [۶]) . در این مقاله ، برخی مثال های نقض را که نشان می دهند بعضی از مفاهیم وابستگی قوی تر از مفاهیم دیگر هستند را ارائه می دهیم . علاوه بر این ، مفهوم وابستگی زبر جمعی منفی مطرح می شود و ارتباط این مفهوم با مفاهیم دیگر وابستگی بررسی می شود .

تعریف ۱ - متغیرهای تصادفی $X_1, \dots, X_n$ را :

الف) - وابسته منفی از پایین (LND) نامند ، اگر برای تمام مقادیر حقیقی $x_1, \dots, x_n$:

---

^۱ *Negatively dependent*

^۲ *Negative associated*

^۳ *Negative superadditive dependence*

^۴ *Linearly negative dependence*

$$P\left[\bigcap_{j=1}^n (X_j \leq x_j)\right] \leq \prod_{j=1}^n P[X_j \leq x_j] \quad (1)$$

ب) وابسته منفی از بالا (UND) نامند، اگر برای تمام مقادیر حقیقی $x_1, \dots, x_n$:

$$P\left[\bigcap_{j=1}^n (X_j > x_j)\right] \leq \prod_{j=1}^n P[X_j > x_j] \quad (2)$$

ج) وابسته منفی (ND)، نامند اگر نا مساوی های (1) و (2) هر دو برقرار باشند.

تعریف ۲ - متغیرهای تصادفی $X_1, \dots, X_n$ را دو به دو وابسته (PND) نامند، اگر برای هر $X_i, X_j, i \neq j$ وابسته منفی باشند.

تعریف ۳ - متغیرهای تصادفی $X_1, \dots, X_n$ را مرتبط منفی (NA) نامند اگر برای توابع بطور مختصاتی نا نزولی f و g :

$$Cov(f(X_A), g(X_B)) \leq 0 \quad (3)$$

که در آن A و B دو زیر مجموعه مجزا از $\{1, 2, \dots, n\}$ هستند و X_A شامل متغیرهایی است که اندیس آنها در A هست.

تعریف ۴ - متغیرهای تصادفی $X_1, \dots, X_n$ را بطور خطی وابسته منفی ($LIND$) نامند، اگر برای هر دو مجموعه مجزای A و B از $\{1, 2, \dots, n\}$ و اعداد حقیقی مثبت $\lambda_1, \dots, \lambda_n$ ، متغیرهای تصادفی $\sum_{j \in A} \lambda_j X_j$ و $\sum_{k \in B} \lambda_k X_k$ وابسته منفی باشند.

تبصره ۱ - الف) دنباله $\{X_n, n \geq 1\}$ از متغیرهای تصادفی در هر مفهوم از مفاهیم فوق وابسته است، اگر تعداد متناهی از آن وابسته باشند.

ب) برای دو متغیر تصادفی X و Y وابستگی منفی و ارتباط منفی معادلند:

$$NA \Leftrightarrow ND$$

۲- وابستگیهای ND ، NA و $LIND$:

در این بخش روابط بین ND ، NA و $LIND$ را بررسی می نمایم.

قضیه ۱ ([۶]) - اگر $X_1, \dots, X_n$ ، متغیرهای تصادفی NA باشند، آنگاه ND نیز هستند:

$$NA \Rightarrow ND$$

گزاره ۱ - ویژگی ND ، NA را نتیجه نمی دهد.

مثال ۱ - فرض کنید X_1, X_2, X_3 ، متغیرهای تصادفی تعریف شده روی فضای احتمال $([0, 1], B, P)$ باشند و $X_1(w) = I_{[0, \frac{1}{3}]}(w)$ ، $X_2(w) = I_{[\frac{1}{3}, \frac{2}{3}]}(w)$ و $X_3(w) = I_{[\frac{2}{3}, 1]}(w)$

داریم ، $X_3(w) = I_{[\frac{2}{10}, \frac{1}{10}] \cup [\frac{4}{10}, 1]}$

$$P(\circ, \circ, \circ) = \circ \quad , \quad P(\circ, 1, \circ) = \frac{2}{10} \quad , \quad P(\circ, \circ, 1) = \frac{2}{10}$$

$$P(1, \circ, 1) = \circ \quad , \quad P(1, \circ, \circ) = \frac{2}{10} \quad , \quad P(\circ, 1, 1) = \frac{1}{10}$$

$$P(1, 1, \circ) = P(1, 1, 1) = \frac{1}{10}$$

متغیرهای تصادفی X_3, X_2, X_1 ND هستند ، ولی اگر توابع غیر نزولی (نسبت به هر مولفه) f و g را به صورت زیر در نظر بگیریم ، داریم :

$$f(X_1, X_2) = \begin{cases} 1 & X_1 > \frac{1}{4}, X_2 > \frac{1}{4} \\ \circ & o.w. \end{cases}$$

و

$$g(X_3) = I_{(\frac{1}{4}, \infty)}(X_3)$$

$$Cov(f(X_1, X_2), g(X_3)) = P[\cap_{i=1}^3 (X_i > \frac{1}{4})] - P[X_1 > \frac{1}{4}, X_2 > \frac{1}{4}] \cdot P[X_3 > \frac{1}{4}]$$

$$= \frac{1}{10} - \frac{2}{10} \times \frac{4}{10} = \frac{2}{100} > \circ$$

در نتیجه NA ، X_3, X_2, X_1 نیستند .

گزاره ۲ - اگر $X_n, \dots, X_2, X_1$ متغیرهای تصادفی ND باشند ، در حالت کلی الزاماً $f_n(X_n), \dots, f_1(X_1)$ ، برای تمام توابع ND نیستند .

مثال ۲ ([۱]) - فرض کنید X_2 و X_1 دو متغیر تصادفی با تابع احتمال توام زیر باشند :

$$P(-1, -1) = P(1, \circ) = \circ \quad , \quad P(-1, 1) = P(1, -1) = \frac{2}{9}$$

$$P(\circ, 1) = P(-1, \circ) = P(\circ, \circ) = P(\circ, -1) = P(1, 1) = \frac{1}{9}$$

الف) متغیرهای X_2 و X_1 ND هستند .

ب) متغیرهای X_1 و X_2^2 ND نیستند .

ج) متغیرهای X_1^2 و X_2^2 ND نیستند .

د) متغیرهای $|X_1|$ و $|X_2|$ ND نیستند .

گزاره ۳ - ویژگی UND ، LND را نتیجه نمی دهد .

مثال ۳ ([۲]) - فرض کنید X_3, X_2, X_1 دارای تابع احتمال توام زیر باشند :

$$P(\circ, \circ, \circ) = P(1, 1, \circ) = P(1, \circ, 1) = P(\circ, 1, 1) = \frac{1}{4}$$

متغیرهای X_1, X_2, X_3 UND هستند ولی LND نیستند، زیرا:

$$P[X_1 \leq 0, X_2 \leq 0, X_3 \leq 0] = \frac{1}{4} > P[X_1 \leq 0].P[X_2 \leq 0].P[X_3 \leq 0] = \frac{1}{8}$$

گزاره ۴ - ویژگی LND ، UND را نتیجه نمی دهد.

مثال ۴ ([۳]) - فرض کنید X_1, X_2, X_3 دارای تابع احتمال توام زیر باشند:

$$P(1, 1, 1) = P(0, 0, 1) = P(0, 1, 0) = P(1, 0, 0) = \frac{1}{4}$$

متغیرهای X_1, X_2, X_3 LND هستند ولی UND نیستند، زیرا:

$$P[X_1 > 0, X_2 > 0, X_3 > 0] = \frac{1}{4} > P[X_1 > 0].P[X_2 > 0].P[X_3 > 0] = \frac{1}{8}$$

گزاره ۵ - ویژگی PND ، ND را نتیجه نمی دهد.

مثال ۵ ([۳]) - فرض کنید $\Omega = \{1, 2, \dots, 8\}$ و $i = 1, \dots, 8$ و $P[\{i\}] = \frac{1}{8}$ و

$X_1 = I_{A_1}$ و $A_1 = \{1, 2, 3, 4, 5\}$ ، $A_2 = \{3, 4, 5, 6, 8\}$ و $A_3 = \{2, 4, 5, 7, 8\}$. اگر $X_1 = I_{A_1}$ و

$X_2 = I_{A_2}$ و $X_3 = I_{A_3}$ ، آنگاه برای هر i, j ، $i \neq j$ ، X_i و X_j ND هستند ولی X_1, X_2, X_3 ND

نیستند، زیرا:

$$P[X_1 > 0, X_2 > 0, X_3 > 0] = \frac{2}{8} > P[X_1 > 0].P[X_2 > 0].P[X_3 > 0] = \left(\frac{5}{8}\right)^3$$

گزاره ۶ - ویژگی ND ، $LIND$ را نتیجه نمی دهد.

مثال ۶ - فرض کنید X_1, X_2, X_3 دارای تابع احتمال توام زیر باشند:

$$P(0, 0, 0) = P(1, 0, 1) = 0, \quad P(0, 0, 1) = P(0, 1, 0) = \frac{2}{10}$$

$$P(1, 0, 0) = \frac{3}{10}, \quad P(0, 1, 1) = P(1, 1, 0) = P(1, 1, 1) = \frac{1}{10}$$

الف) متغیرهای X_1, X_2, X_3 ND هستند ([۳]).

ب) متغیرهای X_1, X_2, X_3 $LIND$ نیستند، زیرا اگر $Y = X_1 + X_2$ و $Z = X_3$ و

$P(i, j) = P[Y = i, Z = j]$ ، آنگاه:

$$P(0, 1) = \frac{2}{10}, \quad P(0, 0) = 0, \quad P(1, 0) = \frac{5}{10}$$

$$P(1, 1) = P(2, 0) = P(2, 1) = \frac{1}{10}$$

و

$$P[Y \leq 1, Z \leq 0] = P(0, 0) + P(1, 0) = \frac{5}{10} > P[Y \leq 1].P[Z \leq 0] = \frac{8}{10} \times \frac{6}{10} = 0.48$$

گزاره ۷ - $NA \Rightarrow LIND$

اثبات - با قرار دادن $f(X_A) = \sum_{j \in A} \lambda_j X_j$ و $g(X_B) = \sum_{k \in B} \lambda_k X_k$ که در آن $A \cap B = \phi$ بنا به تعریف متغیرهای NA ، داریم:

$$Cov(f(X_A), g(X_B)) \leq 0$$

از اینکه در حالت دو متغیره مفاهیم NA و ND معادلند، نتیجه می شود که متغیرهای ND ، $\sum_{k \in B} \lambda_k x_k$ و $\sum_{j \in A} \lambda_j x_j$ هستند و بنابراین دنباله $\{X_n, n \geq 1\}$ $LIND$ است.

گزاره ۸ - ویژگی $LIND$ ، NA را نتیجه نمی دهد.

مثال ۷ - فرض کنید X_1, X_2, X_3 دارای تابع احتمال توام زیر باشند:

$$P(0, 0, 0) = 0, \quad P(1, 1, 1) = \frac{3}{15}$$

$$P(0, 0, 1) = P(0, 1, 0) = P(1, 0, 0) = P(1, 1, 0) = P(0, 1, 1) = P(1, 0, 1) = \frac{2}{15}$$

الف) به سادگی می توان نشان داد که متغیرهای X_1, X_2, X_3 $LIND$ هستند.

ب) متغیرهای X_1, X_2, X_3 NA نیستند، زیرا اگر

$$f(X_1, X_2) = \begin{cases} (X_1 - \frac{1}{15})(X_2 - \frac{1}{15}), & X_1 > \frac{1}{15}, X_2 > \frac{1}{15} \\ \frac{1}{15^2}, & o.w \end{cases}$$

و

$$g(X_2) = \begin{cases} (X_2 - \frac{1}{15}), & X_2 > \frac{1}{15} \\ \frac{1}{15}, & X_2 \leq \frac{1}{15} \end{cases}$$

آنگاه :

$$\text{Cov}(f(X_1, X_2), g(X_2)) = \frac{7920}{154} - \frac{5940}{154} = \frac{1980}{154} > 0.$$

۳- وابستگیهای $LIND$ و ND ، NA ، NSD :

در این بخش یک مفهوم جدید وابستگی را معرفی و سپس ارتباط این مفهوم با مفاهیم دیگر وابستگی بررسی می شود .

تعریف ۱ - تابع $f: R^n \rightarrow R$ را زیرپیمانه ای (*supermodular*) نامند (زیر جمعی یا L -زیر جمعی نیز می گویند) ، اگر :

$$f(x \vee y) + f(x \wedge y) \geq f(x) + f(y), \quad \forall x, y \in R^n \quad (1)$$

که در آن $x \vee y = (\max(x_1, y_1), \dots, \max(x_n, y_n))$ و $x \wedge y = (\min(x_1, y_1), \dots, \min(x_n, y_n))$

همچنین تابع $f(\cdot)$ را زیرپیمانه ای (*submodular*) (زیر جمعی یا L -زیر جمعی) نامند ، اگر عکس نامساوی فوق برقرار باشد .

تبصره ۱ - الف) تابع $f(\cdot)$ زیرپیمانه ای است اگر و تنها اگر $-f$ ، زیرپیمانه ای باشد .
ب) اگر $f(\cdot)$ دو بار مشتق پذیر باشد ، آنگاه f زیرپیمانه ای است اگر و تنها اگر برای هر $i \neq j$ و $x \in R^n$ ، $\frac{\partial^2 f(x)}{\partial x_i \partial x_j} \leq 0$.

تعریف ۲ - متغیر تصادفی X کوچکتر از Y در ترتیب محدب صعودی است و با نماد $X \preceq_{icx} Y$ نشان داده می شود ، اگر برای هر تابع محدب صعودی f که امید ریاضی ها وجود دارد ،

$$Ef(X) \leq Ef(Y)$$

تعریف ۳ - بردار تصادفی $X = (X_1, \dots, X_n)$ کوچکتر از بردار تصادفی $Y = (Y_1, \dots, Y_n)$ در ترتیب زیرپیمانه ای نامیده می شود و با نماد $X \preceq_{sm} Y$ نشان می دهند اگر برای تمام توابع f که زیرپیمانه ای هستند و $Ef(X) < \infty$ و $Ef(Y) < \infty$ ، آنگاه $Ef(X) \leq Ef(Y)$ قضیه ۱ ([۲]) - فرض کنید $X_1, \dots, X_n$ متغیرهای تصادفی مرتبط منفی (NA) و $X_1^*, \dots, X_n^*$ متغیرهای تصادفی مستقل و هم توزیع با X_i ها باشند ، آنگاه :

$$(X_1, \dots, X_n) \preceq_{sm} (X_1^*, \dots, X_n^*)$$

گزاره ۱ ([۲]) - تحت شرایط قضیه ۱ برای هر تابع φ که یکنوا و زیرپیمانه ای است ،

$$\varphi(X_1, \dots, X_n) \preceq_{icx} \varphi(X_1^*, \dots, X_n^*)$$

تبصره ۲ - اگر $f: R \rightarrow R$ یک تابع محدب صعودی و $\varphi: R^n \rightarrow R$ یک تابع یکنوا و زیر پیمانه ای باشد، آنگاه $f \circ \varphi$ یک تابع زیر پیمانه ای است.

ب) توابع $f_1(x_1, \dots, x_n) = \sum_{i=1}^n x_i$ و $f_2(x_1, \dots, x_n) = \max_{1 \leq k \leq n} \sum_{i=1}^k x_i$ و $f_3(x_1, \dots, x_n) = \sum_{i=1}^n a_i x_i$ (که $a_i > 0$)، نسبت به هر مولفه صعودی و زیر پیمانه ای هستند.
 مثال ۱ - فرض کنید $X_1, \dots, X_n$ متغیرهای تصادفی مرتبط منفی (NA) و $X_{(1)}$ و $X_{(n)}$ آماره های مرتب اول و آخر آنها باشند،
 الف) توابع $f_1(x) = x_{(1)}$ و $f_2(x) = x_{(n)}$ به ترتیب زیر پیمانه ای و زیر پیمانه ای هستند، بنابراین با استفاده از قضیه ۱ داریم:

$$EX_{(1)} \leq EX_{(1)}^* \leq EX_{(n)}^* \leq EX_{(n)}$$

ب) اگر $S_n^2 = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2$ آنگاه S_n^2 ، یک تابع زیر پیمانه ای است و بنابراین:

$$ES_n^2 \geq ES_n^{*2}$$

که در آن $X_1^*, \dots, X_n^*$ متغیرهای تصادفی مستقل و هم توزیع X_i ها هستند و $S_n^{*2} = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (X_i^* - \bar{X}^*)^2$.
 تعریف ۴ - بردار تصادفی $X = (X_1, \dots, X_n)$ وابسته زیر جمعی منفی (NSD) نامیده می شود، اگر برای هر تابع زیر جمعی φ :

$$E\varphi(X) \leq E\varphi(X^*)$$

که در آن X_i^* ها، مستقل از هم و هم توزیع با X_i ها هستند
 تعریف فوق توسط هو (۲۰۰۰) مطرح و ویژگیهای اساسی متغیرهای تصادفی NSD ، چند قضیه اساسی و برخی توزیع های چند متغیره دارای این ویژگی مطالعه شد. علاوه بر این در مقاله خود این مسئله را مطرح کرد که آیا مفهوم NA مفهوم NSD را ایجاب می کند یا خیر؟ این سوال در سال (۲۰۰۴)، توسط کریستفید و واگلاتو ثابت شد.

قضیه ۲ ([۲]) $NA \Rightarrow NSD$.

ویژگیهای متغیرهای تصادفی NSD ([۴]):

۱- برای هر زوج تصادفی (X, Y) ، $NA \Leftrightarrow NSD$.

۲- اگر $X_1, \dots, X_n$ ، NSD باشند، آنگاه ND هستند. ($NSD \Rightarrow ND$)

۳- اگر $X_1, \dots, X_n$ متغیرهای تصادفی NSD و $f_1(\cdot), \dots, f_n(\cdot)$ توابع صعودی باشند، آنگاه $f_1(X_1), \dots, f_n(X_n)$ نیز NSD هستند.

۴- اگر $X = (X_1, \dots, X_n)$ و $Y = (Y_1, \dots, Y_m)$ بردارهای مستقل از هم و X و Y ، NSD باشند، آنگاه بردار $(X_1, \dots, X_n, Y_1, \dots, Y_m)$ نیز NSD است.

۵- تحت شرایط (۴)، اگر $m = n$ ، آنگاه $(X_1 + Y_1, \dots, X_n + Y_n)$ ، NSD است.

۶- اگر $X_1, \dots, X_n$ ، NSD و برای هر $i \neq j$ ، $\rho(X_i, X_j) = 0$ ، آنگاه $X_1, \dots, X_n$ توأماً مستقلند.

۷- اگر $(X_1, \dots, X_n)$ ، NSD باشد، آنگاه $(X_{\pi_1}, \dots, X_{\pi_n})$ برای هر جایگشت $(\pi_1, \dots, \pi_n)$ از $\{1, 2, \dots, n\}$ ، NSD است.

۸- اگر $(X_1, \dots, X_n)$ ، NSD باشد، آنگاه $(X_{i_1}, X_{i_2}, \dots, X_{i_m})$ برای هر $1 \leq i_1 \leq i_2 \leq \dots \leq i_m \leq n$ ، NSD است.

گزاره ۲ - $NSD \Rightarrow PND$

گزاره ۳ - الف) ویژگی NSD ، $LIND$ را نتیجه نمی دهد.

ب) ویژگی NSD ، NA را نتیجه نمی دهد.

مثال ۲ - فرض کنید (X_1, X_2, X_3, X_4) دارای تابع احتمال توأم زیر باشد.

				(X_1, X_2)		
		$(0, 0)$	$(0, 1)$	$(1, 0)$	$(1, 1)$	
	$(0, 0)$	.۰۵۷۷	.۰۶۲۳	.۰۶۲۳	.۰۵۷۷	.۲۴
	$(0, 1)$	.۰۶۲۳	.۰۶۷۷	.۰۶۷۷	.۰۶۲۳	.۲۶
(X_3, X_4)	$(1, 0)$	.۰۶۲۳	.۰۶۷۷	.۰۶۷۷	.۰۶۲۳	.۲۶
	$(1, 1)$	.۰۵۷۷	.۰۶۲۳	.۰۶۲۳	.۰۵۷۷	.۲۴
		.۲۴	.۲۶	.۲۶	.۲۴	

متغیرهای تصادفی X_1, X_2, X_3, X_4 ، NSD هستند. ([۴])

الف) متغیرهای X_1, X_2, X_3, X_4 ، $LIND$ نیستند زیرا اگر متغیرهای

X و Y را اینگونه تعریف کنیم: $X = X_1 + X_2$ و $Y = X_3 + X_4$ ، داریم:

$P[X \leq 0, Y \leq 0] = 0.0577 > P[X \leq 0].P[Y \leq 0] = 0.0576$ یعنی ND ، X و Y

نیستند و در نتیجه بنا به تعریف، X_1, X_2, X_3, X_4 ، $LIND$ نیستند.

ب) متغیرهای X_1, X_2, X_3, X_4 ، ND هستند ([۶]) ولی NA نیستند زیرا اگر:

$$f(X_1, X_2) = \begin{cases} 1 & X_1 > 0, X_2 > 0 \\ 0 & o.w. \end{cases}$$

$$g(X_3, X_4) = \begin{cases} 1 & X_3 > 0, X_4 > 0 \\ 0 & o.w. \end{cases}$$

آنگاه

$$\begin{aligned} Cov(f(X_1, X_2), g(X_3, X_4)) &= P[\cap_{i=1}^4 (X_i > 0)] - P[X_1 > 0, X_2 > 0].P[X_3 > 0, X_4 > 0] \\ &= P[X_1 = X_2 = X_3 = X_4 = 1] - P[X_1 = X_2 = 1].P[X_3 = X_4 = 1] \\ &= 0.0577 - 0.24 \times 0.24 = 0.0001 \end{aligned}$$

تبصره ۳ - هو ([۴]) ، نشان داد که برخی توزیع های چند متغیره ، مانند چند جمله ای ، فوق هندسی چند متغیره ، دیریکله ، توزیع های جایگشتی ، توزیع توام رتبه ها ، نرمال چند متغیره با ضرایب همبستگی منفی ، نمونه بدست آمده از یک جامعه متناهی به روش بدون جایگذاری و... ، NSD هستند . این نتایج هو به سادگی از قضیه (۱) و نتیجه (۱) بدست می آیند .

نتیجه گیری و پیشنهادات

الف) فرض کنید :

$G_{NA} \equiv$ خانواده کلیه توزیع های مرتبط منفی

$G_{ND} \equiv$ خانواده کلیه توزیع های وابسته منفی

$G_{NSD} \equiv$ خانواده کلیه توزیع های وابسته زبر جمعی منفی

$G_{LIND} \equiv$ خانواده کلیه توزیع های وابسته خطی منفی

$G_{PND} \equiv$ خانواده کلیه توزیع های دوه دو وابسته منفی

آنگاه :

$$G_{NA} \subseteq G_{LIND} \subseteq G_{NSD} \subseteq G_{ND} \subseteq G_{PND}$$

ب) در خانواده G_{NA} ، قضایای کلاسیک حدی قضیه حد مرکزی - لگاریتم مکرر قانون قوی و ضعیف اعداد بزرگ همگرایی کامل و برخی آزمون های ناپارامتری اثبات شده است . در رابطه با آزمون های ناپارامتری هنوز مسائل حل نشده ای وجود دارند .

ج) در خانواده G_{LIND} نیز تحقیقات زیادی انجام شد ، (بزرگنیا و تیلور نزاکتی و ...)

د) در خانواده G_{NSD} ، تحقیقات مقدماتی انجام گرفته است ، نا مساوی های ماکسیمال کلموگروف و هایک رنی ، نیز بدست آمده اند . با این حال مسائل حل نشده متعددی هنوز وجود دارند .

ذ) در خانواده G_{ND} تحقیقات زیادی انجام شده است . (بزرگنیا ، تیلور - امینی نیلی و ...) مسائل حل نشده بسیاری هنوز باقی مانده اند .

ر) در خانواده G_{PND} نیز مطالعات متعددی انجام گرفته است . (نیلی ، امینی و ...)

- [١] Amini.M and Bozorgnia.A.(2000).Negatively dependent bounded random variables probability inequalities and The strong law of large numbers.J.App.Math.And Stoch. Anal.13,3 ,261-267.
- [٢] Christofies,T.C. and Vaggelatou,E.(2004).A connection between supermodular ordering and positive/negative association. Journal of Multi.Analysis,88,138-151.
- [٣] Ebrahimi,N. and Ghosh,M.(1981).Multivariate negative dependence .Comm.Statist. A10(4) 307-337.
- [٤] Hu,T.(2000).Negatively superadditive dependence of random variables with applications.Chinese ,J.Appl.Probab.Statistic.16,133-144.
- [٥] Hu,T.,Muller,A. and Scarsini,M.(2004).Some counterexamples in positive dependence.Journal of statistical planning and Inference.124,153-158.
- [٦] Joag-Dev,K. and proschan,F.(1983).Negative association of random variables, with applications.Ann.Statist.11,286-295.
- [٧] Tchen,A.H.(1980).Inequalities for distributions with given marginals.Ann.Probab.8,814-827.